

Nieuwsbrief nr. 37 (januari 2010)

In deze nieuwsbrief van de Historische Vereniging die Goude vindt u informatie over de contributie en over de lezingen in 2010. In de rubriek Wie is... komt Marianne Lint aan het woord.

Als u berichten heeft voor de volgende nieuwsbrief, kunt u die doorgeven aan Miranda van Elswijk via mvelswijk@hotmail.com of (0182) 58 14 76. Als u de nieuwsbrief in papieren vorm én via de mail wilt ontvangen, kunt u uw mailadres aan haar doorgeven.

Contributie

Gebruikelijk ontving u een brief over de contributie. Dit jaar roepen we u via deze nieuwsbrief op om uw contributie te betalen. Die bedraagt (zoals afgesproken tijdens de bestuursvergadering van april 2009) € 25,00 voor particulieren. Bedrijven betalen € 45,00.

We vragen u om uw contributie vóór 1 maart 2010 te betalen op rekening 507415450 (ABN AMRO) of op rekening 397093 (ING) t.n.v. Historische Vereniging die Goude. Vermeldt u daarbij a.u.b. uw lidmaatschapsnummer.

Heeft u vragen? Neemt u dan contact op met onze penningmeester Frits Lont via info@diegoude.nl.

Bestuursvergadering

Op 16 november 2009 was er een bestuursvergadering, waarin het bestuur terugblikte op de Waterconferentie van 22 oktober 2009. Tijdens de conferentie werd de studie 'Een kern van water' gepresenteerd. Deze studie werd geschreven door Triple E in opdracht van het Watergilde en de gemeente Gouda. Op 9 december werd het boekje aangeboden aan de Goudse gemeenteraad. Ook is gesproken over het evenement dat die Goude in het voorjaar gaat organiseren. We zoeken mensen die mee willen helpen met de organisatie. Belangstellenden kunnen zich aanmelden via het contactformulier op www.diegoude.nl. Ook kunnen ze contact opnemen met Miranda van Elswijk via mvelswijk@hotmail.com of (0182) 58 14 76.

Lezingen

18 januari 2010: Jan Kompagnie over zijn boek "De Schrik van Gouda"

Tijdstip: 20.00 uur

Locatie: Hoge Gouwe 141

Hij stond bekend als de Schrik van Gouda. Han Balvert, SS'er en SD'er, heeft van eind september 1944 tot januari 1945 een waar schrikbewind uitgeoefend in de regio Gouda. Dodelijke slachtoffers van deze naziterreur zijn onder andere de Goudse accountant Andries van Wijnbergen, de 18-jarige Gouwenaar Frits Stolk, uitgever en journalist Eduard van Reenen uit Woerden, garagehouder Bertus van Hoevelaken in Ouderkerk aan den IJssel en Rokus Vonk, burgemeester van Bodegraven. Balvert was minimaal medeplichtig aan hun dood. Daarnaast hebben vele anderen op onzachtzinnige wijze met zijn gewelddadig optreden kennisgemaakt. Jan H. Kompagnie schetst in 'De Schrik van Gouda, Het optreden van SD'er Han Balvert in Midden-Holland' een beeld van een collaborateur die in intellectueel opzicht niet bijster ontwikkeld is en, gehuld in nazi-uniform en met een pistool in de hand, levensgevaarlijk wordt. Voordat hij in Gouda en wijde omgeving actief wordt, heeft hij al een huiveringwekkende carrière in dienst van de Duitse bezetter achter de rug.

8 maart 2010: Tjabel Nieuwenhuizen over "Harde werkers. Migranten langs Rijn & Lek"

Tijdstip: 20.00 uur

Locatie: Hoge Gouwe 141

Alles en iedereen achterlaten en aan het werk gaan in een vreemd land. Duizenden buitenlandse werknemers werden naar Nederland gehaald door Nederlandse bedrijven. Deze migranten krijgen een gezicht in het boek 'Harde Werkers, Migranten van het eerste uur langs Rijn & Lek 1945-1985'. Schrijfster Ineke Valk heeft voor haar boek archieven bekeken, maar ook veel migranten geïnterviewd. Waar werkten en woonden ze? Wat deden ze in hun vrije tijd? Hoe gingen ze om met het gemis van hun vrouw en kinderen, die vaak nog in hun thuisland woonden? Wat waren de

vooroordelen van Nederlanders over migranten? Deze en andere vragen komen aan de orde in het boek en tijdens de lezing op 8 maart 2010.

De lezing wordt gegeven door Tjabel Nieuwenhuizen van St. Meander.

Volgende lezingen

Woensdag 7 april (voorafgaand aan de jaarvergadering)

Maandag 7 juni: Dolph Blussé over "Historische vaarwegen en scheepvaart"

Maandag 6 september (i.s.m. St. Open Monumentendag Gouda): "De smaak van de 19e eeuw"

Maandag 11 oktober: Diana de Wild over "Romeinen in Zuid-Holland"

Maandag 29 november: Henk Kauffman over "140 jaar Rode Kruis Gouda"

Excursies

Twee leden van die Goude gaan de excursies van de vereniging organiseren: Wilma Dubbink en Harry Gottschalk. Daar zijn we uiteraard erg blij mee. In 2010 worden er twee eendaagse excursies georganiseerd.

Gouwestad TV

In de loop van januari vertelt Nico Habermehl op Gouwestad TV over "hygiëne in Gouda". De uitzending bestaat uit drie delen. Het eerste deel gaat over een schoon lichaam, met onder meer beelden van Johan Karelse met zijn collectie kappersartikelen, het badhuis aan de Lange Groenendaal en diverse zwembaden). Het tweede deel gaat over een schoon huis: keukens, badkamers, toiletten en drinkwater in verleden en heden. Het laatste deel gaat over een schone stad: hoe werden en worden grachten, straten en riolen schoongehouden? En hoe werd en wordt huisvuil opgehaald?

Wie is... Marianne Lint

In de afgelopen nieuwsbrieven kwamen onder andere Nico Habermehl, Adri van den Brink en Hans Suijs aan het woord in deze rubriek, waarin een (bestuurs)lid van die Goude zich voorstelt. Deze keer stelt Marianne Lint zich voor.

Omschrijf jezelf in het kort (naam, getrouwd/ongetrouwd, kinderen, huisdieren, leeftijd, wat je verder kwijt wilt)

Marianne Lint, 65 jaar. Ik ben jurist met als specialisatie bestuursrecht en heb jaren als adviseur gewerkt voor het gemeentebestuur van Rotterdam. De laatste jaren van mijn werkzaam leven was ik raadsgriffier van de gemeente Gouda. Nadat ik stopte met werken ben ik onder meer lid geworden van het bestuur van die Goude. Eerst was ik webmaster, heb een nieuwe website opgezet en ook allerlei andere organisatorische klusjes gedaan voor de vereniging. Op dit moment ben ik vice-voorzitter.

Ik ben oorspronkelijk afkomstig uit Bergen op Zoom evenals mijn man Jan. We wonen al 30 jaar in Gouda en ik voel me ondertussen een echte Goudse, maar dan wel met behoud van onze Brabantse levensstijl. Samen met poes en hond wonen we op een fantastische plek aan de Turfmarkt, volgens mij de mooiste gracht van Gouda. Behalve wonen werk ik er ook aan mijn hobby beeldhouwen, ik maak stenen en bronzen beelden die ik er ook regelmatig exposeer. En we hebben er bovendien een gastenverblijf waarin vooral in de zomer veel toeristen van Gouda komen genieten. Onze zoon Marnix woont inmiddels al lang zelfstandig, ook in de Goudse binnenstad.

Waarom ben je lid van die Goude?

Meteen na onze komst in Gouda hebben we ons aangemeld als lid. Ik vind het belangrijk dat je betrokken bent bij de stad waarin je woont, en dat betekent ook dat je kennis hebt van de geschiedenis van die stad. En zeker als het een stad is, die zo rijk is aan historie als Gouda. Ik ben overigens ook nog steeds lid van de historische vereniging van Bergen op Zoom

Welke activiteiten van de vereniging spreken je aan?

Natuurlijk vind ik het als voormalig webmaster heel belangrijk dat we een goed verzorgde website hebben, met toegankelijke en goede informatie. Het is toch het visitekaartje van onze vereniging. Het was voor mij een nieuwe activiteit die ik met behulp van een groep leden met heel veel plezier heb uitgevoerd. En het is een mooie en goed bezochte website geworden. En dan ben ik erg trots op de nieuwe Tidinge en de druk bezochte lezingen. Dit zijn de basisactiviteiten voor onze leden die

we met zorg zullen blijven uitvoeren.

Maar een grote uitdaging zijn ook de bemoeienissen die we hebben om het Goudse cultuurgoed, de monumenten, het stratenplan en het water in de stad in de gemeentelijke plannen de plaats te geven die het verdient. Via het watergilde en via de nieuw opgezette werkgroep 'ruimte' volgen we de ontwikkelingen in de stad, denken mee en geven adviezen en nemen zo nodig actie. Om dit goed te kunnen doen hebben we draagkracht nodig, dus een grote vereniging. Ons streven is om over een jaar de magische grens van 1000 leden te kunnen halen.

Wie moet de volgende keer aan het woord komen in deze rubriek?

Ik geef het stokje graag door aan onze secretaris, Henk Snaterse

De Jeruzalemkapel: een uniek monument, open voor iedereen!

Een bericht van Dolph Blussé, voorzitter Historisch Platform Gouda, over de Jeruzalemkapel:

Al jaren wordt er gerestaureerd aan het gebouwencomplex op de hoek van de Jeruzalemstraat en de Patersteeg, dat bekend staat als de Jeruzalemkapel. De meest raadselachtige en teleurstellende, maar ook verrassende taferelen spelen zich daarbij af:

- de in 1976 geheel vernieuwde kap van het twaalfhoekig kapeldeel moet in 2007 weer hersteld worden
- na vertrek van de jongerensociëteit blijkt het "huis"-deel van de kapel totaal af- en uitgeleefd te zijn; van het vroegere interieur getuigt alleen nog een beschadigde Rococo-stijl schoorsteenmantel en een houten plafond
- het muurwerk van het twaalfhoekig deel moet kort na restauratie opnieuw gevoegd worden
- een deel van de middeleeuwse kap tussen het twaalfhoekig deel en het "huis"-deel is "weggerestaureerd" (vernietigd!) rond 2006, wellicht om te illustreren wat al jaren een probleem is: het twaalfhoekig deel valt onder Rijksmonumentenzorg en het rechthoekig deel met de verbouwing tot huis staat op de stedelijke monumentenlijst
- onder de vloer van de kamer op de begane grond van dit huis blijkt nog het graf van pastor Raet aanwezig!!

Goed nieuws

In het voorjaar van 2009 komt er goed nieuws: geënt op een voorstel van het Historisch platform uit 2006 verzoekt de gemeente aan Archief, Bibliotheek en Historisch Platform om met de gemeente te werken aan een programma van eisen, aan de hand waarvan het laatste deel van de restauratie kan geschieden. Binnen de kortste keren komt er een uitstekend plan op tafel waarin ieder zich kan vinden: het Archief gaat topstukken uit de Goudse Librije tonen, de Haagse Hogeschool met zijn Waterwolfproject wordt op de bovenverdieping ondergebracht samen met werkruimten voor cultuurhistorische verenigingen en stichtingen en op de begane grond komt een grote ontvangstruimte in de kapel. Cultureel-historische vrijwilligers kunnen voor de bemensing zorgen. Door de scheidingswand weg te halen, komt het vloerplan van de oorspronkelijke Jeruzalemkapelruimte terug met het prachtig doorzicht vanaf het graf van Raet tussen de vier slanke zuilen door naar de twaalfhoekige toonruimte. De begane grond wordt zo in plaats van twee kleine ruimten weer een historisch verantwoorde kapelruimte waar de geschiedenis aan af te lezen is, een publieksruimte die groot genoeg is voor veelzijdig gebruik. Dat gebruik zal variëren van een publieksbalie voor de opvang en informatie van toeristen tot open toegang voor tijdelijke tentoonstellingen, congresdagen, stadsmarketing en 's avonds bijvoorbeeld lezing- en muziekavonden. Kleinere ruimten op de bovenverdiepingen lenen zich dan voor multifunctioneel gebruik.

Einde van het goede nieuws

Gemeente Gouda constateert dat bij uitvoering van deze plannen de exploitatie in de eerste jaren niet geheel rond is en wenst de beoogde gebruikers daar extra voor op te laten draaien. Tevens ligt de gemeentelijke monumentencommissie dwars, want die wil nu juist zo graag een fictieve "achttiende-eeuwse woning" in laten richten... En dat terwijl er van het interieur van het huis niets meer bekend is.

Als de kapel gesplitst blijft, is het afhaken van (leden van) Archief, Bibliotheek en Historisch Platform onvermijdelijk. Dan is het ook gedaan met de presentatie en de publieke toegankelijkheid van dit unieke monument en met de inbreng van Gouda's veelgeprezen vrijwilligers!

Burgerinitiatief

Gelukkig kan de burgerij nog protesteren tegen deze treurige gang van zaken: middels een wettelijk voorgeschreven burgerinitiatief kunnen 250 of meer kiesgerechtigden hun standpunt in de gemeenteraadsvergadering voorleggen en de raad om een beslissing te vragen. Het Historisch Platform zal nu met een burgerinitiatief gaan vragen in de gemeenteraad over de toekomst van de kapel te discussiëren en dan te besluiten om onmiddellijk het gebroddel te stoppen en volgens het bovenvermelde wenselijke programma van eisen de laatste fase van de restauratie uit te voeren. Dan krijgt Gouda toch nog het unieke monument waar het recht op heeft! En daarbij ook de diverse voor de stad zo belangrijke functies van het gebouw, zowel wat betreft het toerisme als voor de burger zelf, voor het algemene culturele leven in de stad. Het Historisch Platform Gouda adviseert u dringend [dit document](#) met onze vragen aan de raad te lezen en -als u deze steunt- uw naam en handtekening op de lijst van ondersteuners te zetten. We hopen dat u ook andere geïnteresseerden inlicht en hen laat tekenen. Wij zullen dan over ruim een maand de kapel in de raad verdedigen (met u op de publieke tribune) en hopen u de gunstige uitslag van het debat te kunnen melden!